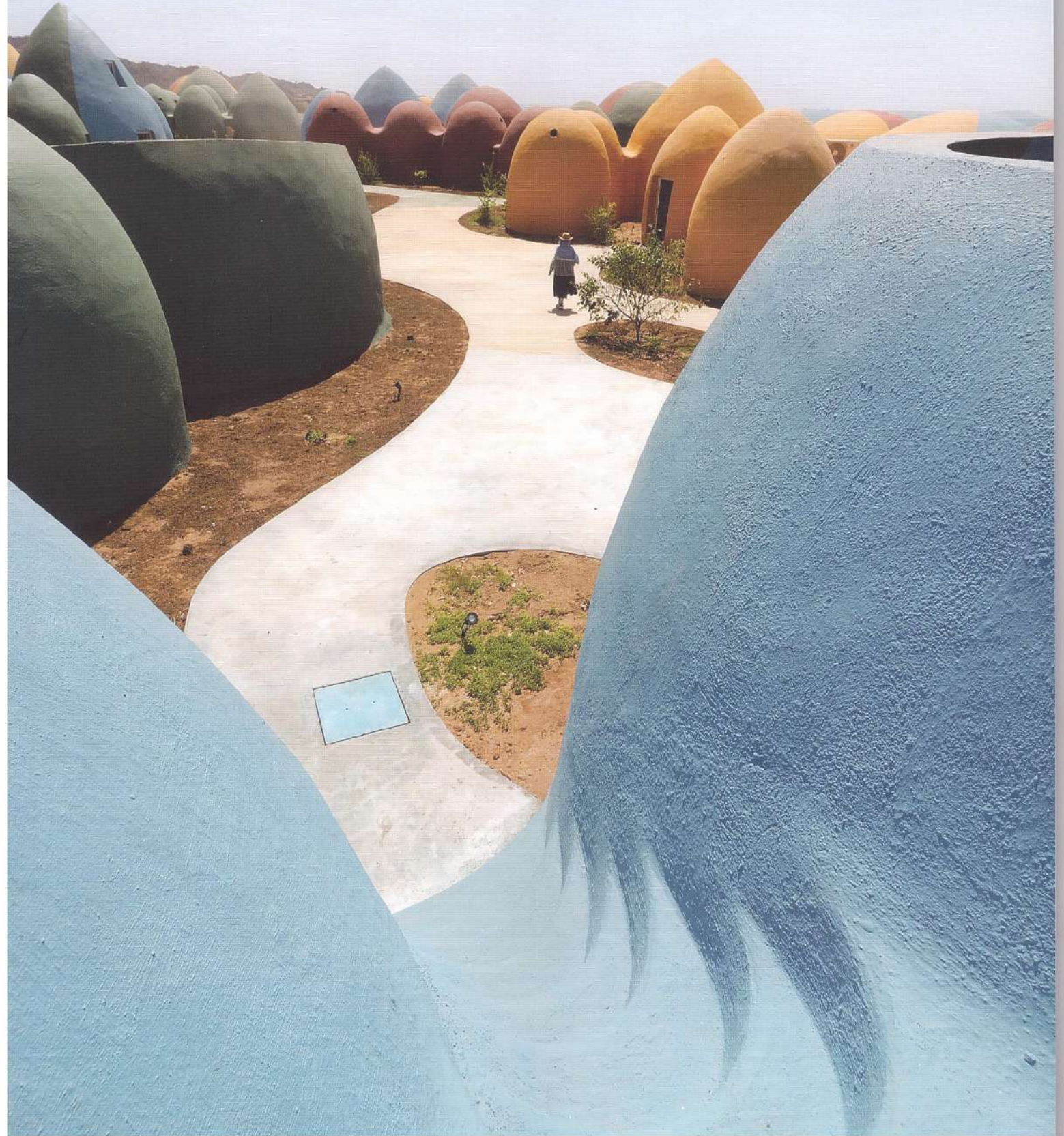

ISSN 1304-494X
03
9 771304 494000
ISSN: 1304-494X
100 TL

BETONART

78 | 2023

Beton, Mimarlık ve Tasarım | Concrete, Architecture and Design

“yapı tasarım yarışması 2023”: kamusal alanda bir arada

“ Yapı Tasarım Yarışması 2023, çimento ve betonun alternatif ve yenilikçi kullanım imkanlarını araştırmaya davet ediyor. Profesyoneller ve öğrencilerin katılabileceği yarışma, bu sene “Kamusal Alanda Bir Arada” teması altında projeleri kabul edecek ve toplamda 840 bin TL ödül dağıtacak.

PROJELERİN SON TESLİM TARİHİ
21 KASIM 2023

KAZANANLARIN DUYURULMASI
26 ARALIK 2023

YARIŞMA JÜRİSİ

İNŞ. YÜK. MÜH. AHMET TOPBAŞ
DOÇ. DR. AKTAN ACAR
DR. MİMAR DÜRRİN SÜER
PROF. DR. HÜSEYİN KAHVECİOĞLU
Y. MİMAR PINAR GÖKBAYRAK

Çimento Endüstrisi İşverenleri Sendikası'nın (ÇEİS), çimentonun estetik ve yenilikçi kullanım alanlarının keşfedilmesi ve yaygınlaştırılması amacıyla düzenlediği “Yapı Tasarım Yarışması”nın üçüncüsü için kayıtlar, 1 Ağustos 2023 tarihinde başladı. İlk defa 2019 yılında hayata geçirilen ve sektöre önemli bir soluk kazandıran yarışma, bu yıl “Kamusal Alanda Bir Arada” teması altında 21 Kasım 2023 tarihine kadar başvuruları kabul edecek. Yarışmanın jüri üyeleri Ahmet Topbaş, Aktan Acar, Dürrin Süer, Hüseyin Kahvecioğlu ve Pınar Gökbayrak bu yılın temasını değerlendirirken yarışmacılardan beklentilerini ve tasarım süreçlerinde göz önünde bulundurmaları gereken önemli noktaları açıklıyor:

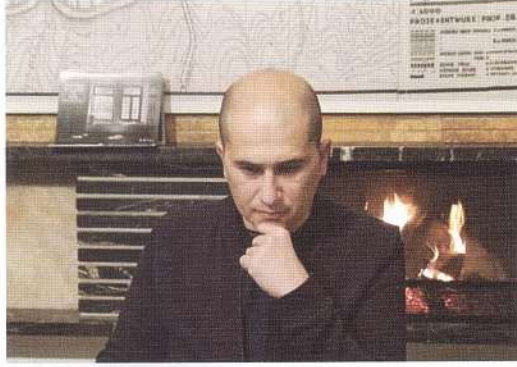
Ahmet Topbaş: Yeni yüzyıl bir teknoloji, bilim, mühendislik ve tasarım devrimini getirdi. Bununla beraber dünyamızın kaynakları, atmosferi, suyu ve havası hakkındaki bilgi seviyemizi ve kaygılarımızı arttırdı. Hem bu teknolojik devrim hem de dünyanın, doğanın ve insanlığın sürdürülebilirliği aynı anda düşünülmeli. İnsanlık olarak, Türkiyeliler olarak, teknik meslek sahipleri olarak iki konuyu dengede götürenler, akıl ve tasarımı işinde özgünce kullananlar fark yaratıyor. Tasarımları, ürünleri, konstrüksiyonları bu dengeyi koruyabilenler yeni yüzyılın manasını kavramış olanlardır. Beton bu dengeli mühendislik ve tasarımın neresinde olmalı? Bu müthiş yapay taş malzeme hem insanlığa hem ülkemiz vatandaşlarına ortak kullanım ürünleri, alanları, mekânları, konstrüksiyonları tanımlarken nasıl inovatif olabilir? Eski tekniklerde eksik olan neydi? Tarihten iyi ve kötü örnekler nelerdi? Eskiyi aklımızda tutarak, geri dönüştürerek, israfı önleyerek, karbon ayak izimizi düşürerek nasıl yapısal ürünler geliştirebiliriz?

Bir betonarme kirişin yaptığı işin yarısı kendini taşımaktır. Binaları, döşemeleri, insanları taşımak, yaptığı işin statik olarak sadece yarısı olabilir. Bu verimsizlik kabul edilebilir

mi? Daha verimli yapısal bileşenler, sistemler mümkün değil mi? Kemerler, kabuklar eskiden bu verimliliğin örnekleriydi. Bir kemer eğilme yükü almaz, basınç altındadır. Çelik bir katener eğilme almaz, ari bir çekme yükü altındadır. Felix Candela'nın dediği gibi "en pahalı gerilme, eğilmedir!". Kirişler ve deprem kuvveti altında sadece kolon-kiriş çerçevelerden oluşmuş sistemler ari eğilmeye maruz kalır. Bu ne kadar verimlidir? Kendi ağırlığı dışında sadece %50 oranında iş yapan sistemlerdir bunlar.

Oysa beton ve kompozitlerinin bundan çok daha verimli olduğu tasarımlar mevcuttur. Bunlar endüstriyel olamaz mı? Bunların içine elektromekanik, yalıtım, kaplama, estetik, renk katılmaz mı? Bir taşla birkaç kuş vurulamaz mı? Robotik ve *off-site* üretimler, ön üretilmiş beton elemanlar bu konuda yardımcı olamaz mı? Bu soruları cevaplayan ve bize ışık tutan bir sürü usta işi beton strüktür tarihte mevcuttur. Haydi devam edelim; tarihten iyisiyle kötüsüyle ders alıp, bir adım öteye gidelim.

Bugün dünyadaki karbon salınımının %20-30'u inşai faaliyetlerden kaynaklanmaktadır. Bazı kaynaklara göre bu yüzde daha da fazladır. Bu inşai faaliyetin yaklaşık yarısı "betonarme döşeme" ve ona bağlı tekniklerdendir. Yani sadece döşemede düz konvansiyonel

2

betonarmeye müdahale edebilssek, dünya karbon salınımının azaltılmasına yapabileceğimiz katkıyı bir düşünün.

Teknik meslek sahiplerinin sorumluluğu hem yapı yatırımcısına, hem doğaya, hem ülkeye, hem insana hem de dünyadır. Yarışmacıların yaratıcılıklarını bu sorumluluklarla koşturduğu sunumları heyecanla bekliyoruz. Haydi beraber yaratalım ve öğrenelim.

Aktan Acar: Tasarım, fikirlerin "vücuda gelme" olanağıdır. Bu olanağın maddi koşullarının başında malzeme gelir. Malzeme, biçim, strüktür, konstrüksiyon hepsi birer maddi koşuldur ve hepsi de birer "dayanışma" türüdür. Tek başınayken kırılğan olan, hatta kendi varlığının yüküyle bile başa çıkmakta zorlanan unsurların, maddelerin, "şeylerin", birlikte evrenin kuvvetlerle dengeli bir etkileşime girebilme ihtimalidir. Parçacık fiziğinin standart

1 İnş. Yük. Müh., P.E. Ahmet Topbaş, ATTEC Yapısal Tasarım Kurucu ve Yöneticisi

2 Doç. Dr. Öğretim Üyesi Aktan Acar, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Mimarlık Bölümü

3 Yapı Tasarım Yarışması 2019 Profesyonel Kategori 1'si "Kentsel Katalizör" projesinin İzmir Gazlemir'deki uygulaması, Tasarımcılar: Mimar Emrah Akpınar (Nar Design) ve Yüksek Mimar Mete Keskin (MEES Mimarlık)

3

4

evren modelinden hareketle bizim payımıza düşen çoğunlukla yer çekimi kuvveti olmakla birlikte bu ifade diğer 3 kuvvetin işaret ettiği etkileşime genişletilebilir elbette. Beton bunların arasında en çok konuşulana, en çok kullanılanı, bu "popülerliği" ile kıyaslandığında, belki de "çok iyi bilindiği yanığıyla" üzerinde en az düşünülenlerinden biri.

Oysa beton, tüm o plastisitesi, ucuzluğu, basitliği ile hayatımıza biçim veriyor.

"Kamusallık" da bir dayanışma biçimi olarak değerlendirilebilir. Malzemedən, strüktürden, yapıdan farklı olarak dinamik bir etkileşimle ortaya çıkıyor. Kendisini olanaklı kılan "uzam"la ilişkisi de devingen. Evrenle, gezegenimizle, kendimizle, çevremizle ilgili keşiflerimiz, önermelerimiz, anlayışımız değiştikçe kamusalığımız da kamusal alanımız da güncelleniyor. Kişisel alanımızdan başlayıp evrendeki yerimize kadar uzanan yeni kamusalılıklar, yeni dayanışma biçimleri, evreni ve ilişkilerimizi düzenlediğini düşündüğümüz kuvvetlerle yeni iletişim ve etkileşim biçimleri şekilleniyor.

Yapı Tasarım Yarışması 2023, bu devingen oluş halini, yeni dayanışma biçimlerini araştırmayı odağına alıyor. Malzemedən başlayıp evrenle ilişkimize uzanan bir soruşturma ile kamusalılık üzerine düşünmeye çağırıyor yarışmacıları. Çağrı metni, değişen iklimin, ekonomilerin, ihtiyaçların, tasarımı ve üretimi

zihnin ve bedenın ötesine taşıyan teknoloji ve olanakların baskısı altındaki tasarımcının bu dayanışma içindeki yerini ve rolünü de tartışmaya açıyor.

Şimdi evrenin ve toplumun kuvvetlerine "dayan"mak yerine onlarla "dayanışma", etkileşime girme potansiyeli taşıyan fikirlere vücut verecek yenilikçi bakışlar için tasarlama zamanı.

Dürrin Süer: Bu yarışma odağına bir malzemeyi -ÇİMENTO|BETON'u- alan bir YAPI TASARIM yarışmasıdır. Tasarımda malzeme ve potansiyellerinin, yenilikçi hâlinin başat olması önemsenmelidir. Özellikle betonun demirle birleşiminden oluşan betonarme halinin yaygın kullanıldığı çimento | beton malzeme, Türkiye'de niteliksiz yaşam alanlarının ve kentlerin betimleyicisi olarak ifade edilmekte. Yarışma ile yapı üretiminde öne çıkan malzemenin potansiyellerini göz ardı eden bu olumsuz yargıyı dönüştürmek için, malzemenin konvansiyonel kullanımına alternatifler geliştirilmesi, karışım ve kalıplamada yeni üretim, uygulama yöntemlerinin denenmesi, yenilikçi hâllerinin kullanılması hedeflenmekte, yarışmada öne çıkan önerilerin uygulanarak görünürlüğünün sağlanması amaçlanmaktadır.

Yapı Tasarımı, bulunduğu çevreyi değiştiren, dönüştüren büyük bir güç. Değişim ve dönüşümün yıkıcı nitelikte olmaması, yapı üretiminde kaynakların verimli kullanılması, doğal çevre sürdürülebilirliğinin öncül bir değer olması tasarımın önemli bir sorumluluğudur. Bu yaklaşımla öne çıkan düşünce ve tavırlardan bazıları, yapı çevrenin yeniden ele alınmasında, mevcut yapı stoklarının değerlendirilmesi ve malzeme olarak artık ve atıkların yeniden kullanılmasıdır. Bu bağlamda yarışma kapsamındaki önerilerde inşa edilecek alanın %20'sinin beton, kalıp vb. malzemelerin geri dönüştürülerek yeniden kullanıma alınması beklenmektedir.

2019 yılında "Kamusal Alanda Yenilikçi Adımlar", 2021 yılında "Kentsel Alanda Yenilikçi Yaklaşımlar" temasıyla düzenlenen yarışmanın 2023 yılı teması "Kamusal Alanda Bir Arada" olarak belirlenmiştir. Bu tema ile yarışmacılardan "Bir Arada" olma durumuna mekân tasarımında program senaryosu ve mekân kurgusunda öneri geliştirmeleri beklenmektedir.

4 Dr. Mimar Dürrin Süer, M artı D Mimarlık

5 Yapı Tasarım Yarışması 2021 Profesyonel Kategori 1.'si "Ekoton", Tasarımcılar: Yüksek Mimar Dilara Demiralp ve Yüksek Mimar Uğur İmamoğlu

6 Prof. Dr. Hüseyin Kahvecioğlu, İstanbul Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi

5

le birlikte, çimento | beton malzemenin ana kurucu malzeme olma özelliğini bozmadan farklı malzemelerle bir araya getirerek performansını güçlendirmesi, ve/veya yenilikçi kullanımlara olanak yaratan fikirleri üretmeleri, mevcut bir yapıya ek ve/veya mevcut yere yeni bir kurguyu önerecek tasarımlardaki tavrın çevreye, bulunduğu yere, canlılara duyarlı ve özenli olması da beklenmektedir.

Üretici - tasarımcı işbirliğini destekleyen yarışma sonrası, ÇEİS'in tasarım ve tasarımcıyı kamu kurumları, yerel yönetimler ile tanıtmak ve tanıştırmak amacıyla ortam hazırlama çabaları, uygulanma şansını yükseltmektedir.

Hüseyin Kahvecioğlu: İki yılda bir düzenlenen ÇEİS Yapı Tasarım Yarışmalarının temel konusu çimento esaslı yapı malzemelerine odaklanıyor. Bu yılın özel teması ise "Kamusal Alanda Bir Arada" mottosu ile kamusal mekânı konu alıyor. Dolayısıyla, bu yılın yarışması mimarlığın çok geniş bir alana yayılan ilgi alanı içinde oldukça uç noktaları kapsayan ilginç bir çerçeve ortaya çıkarıyor. Bir uçta malzeme kimyası, diğer uçta kent hayatı, sosyal çevre, kamusal mekân... Mühendislikten sosyal bilimlere uzanan geniş yelpazenin mimar-

6

lıkla temas ettiği farklı ölçek ve içerikler üzerine düşünmek, yaratıcı çözümler üretmek ve bunu aynı potada ele almak mimari tasarımın doğasını anlamak ve deneyimlemek adına iyi bir fırsat sunuyor.

Çimento esaslı en önemli yapı malzemesi olarak beton, bulunduğumuz coğrafyada en

7

8

7 Yapı Tasarım Yarışması 2019 Profesyonel Kategori 1.'si "Kentsel Katalizör" projesinin İzmir Gaziemir'deki uygulaması, Tasarımcılar: Mimar Emrah Akpınar (Nar Design) ve Yüksek Mimar Mete Keskin (MEES Mimarlık)

8 Yapı Tasarım Yarışması 2019 Profesyonel Kategori 3.'sü "Yeşil Beton" projesinin ÇEİS Genel Merkez Binası'nın ön bahçesindeki uygulaması, Yeniköy, İstanbul, 2021. Tasarımcılar: Doç. Dr. Öğretim Üyesi, Mimar Aktan Acar ve Mimar Yıldırım Yazganarıkın (Fotograf: ÇEİS'in izniyle).

9 Y. Mimar Pınar Gökbayrak, PAB Mimarlık

yaygın kullanılan yapı malzemesi konumunda. Hammaddesine kolay erişim, yüksek teknoloji gerektirmeyen imalat koşulları ve alternatiflerine göre göreceli olarak ekonomik olması, bu yaygın kullanımın nedenleri olarak gösterilebilir. Bu derece yaygın kullanım aynı zamanda bir kalite sorunu da getiriyor. Özel inşaa bilgisi ve uzmanlığı olmaksızın kullanılabilir olması üretimin kayda değer bir kısmında önemli

nitelik sorunları yaratıyor. Sonuçta, tasarım, uygulama ve kontrol alanlarındaki pek çok aktörün ve faktörün neden olduğu nitelik problemlerinin sorumluluğu, hak etmediği halde doğrudan malzemeye yükleniyor. Oysa doğru koşullarda ele alındığında, beton pek çok yönden yüksek potansiyele sahip özel bir malzeme olarak yenilikçi ve yaratıcı çözümler için tasarımcıya geniş bir imkân sunuyor.

Yarışmanın bu yılki teması olan “Kamusal Alanda Bir Arada” ifadesi, mimarlığın ve çevresel tasarımın belki de zemini en kaygan, kestirilemez ve muğlak olan alanına, kamusal mekâna gönderme yapıyor. Mimari tasarıma atfettiğimiz rolün sınanabilmesi açısından, kamusal mekâna ait tasarımlar ayrı bir potansiyel taşır. Mimarının çevre ve insan davranışı üzerine ne kadar etkisi olabileceğine dair hipotetik öngörülerin gerçekliğe ne mesafede olduğu kamusal mekân tasarımları üzerinden okunabilir. Zira kamusal mekânın tasarımı için net bir programatik çerçeve oluşturmak çoğu durumda sağlam bir zemine oturtulması güç bir yaklaşım. Bu durum bir sorun olduğu kadar tasarım için farklı bir enerji ve potansiyel olarak da ele alınabilir. Yarışma teması çerçevesindeki beklenti, kamusal alanda bir ihtiyacı karşılayacak, bir sorunu çözecek, insanların yaşam konforuna katkıda bulunacak veya mekânın kamusal boyutunu güçlendirecek tasarım önerilerinin geliştirilmesi.

Sonuçta, mimarlığın geniş ilgi alanının farklı uçlarına dokunan, farklı disiplinlerin bilgi ve işbirliğine açık, bir uçta son derece somut ve nesnel verilere dayanırken, diğer uçta zihnin sınırlarında gezinmeye imkân veren yarışma çerçevesi, yenilikçi ve yaratıcı düşünceler üretmek için uygun bir alan oluşturuyor.

Pınar Gökbayrak: Çevremizde en çok gördüğümüze, bir süre sonra gözümüz alışır, onu kanıksar ve sorgulamamaya başlarız... Yarışma tema metninde geçen, “sudan sonra en çok tüketilen madde olarak beton” tarifi bu anlamda oldukça çarpıcı. Hem profesyonel üretimin hem de gündelik hayatın bu kadar içinde olan bir malzemenin gerek üretim gerek kullanım biçim ve yöntemlerini sorgulamak için, içinden geçtiğimiz paradigmatik ve toplumsal değişimin ilk seslerini bir fırsat hâline getirebilir miyiz?

Doğanın vazgeçilmezliğini bize her geçen gün daha çok hatırlattığı bir dönemde, gezegen üzerinde doğa ile, diğer canlılar ve cansızlar ile kurduğumuz ilişkiyi yeniden düşünmek için artık son şansımız olduğunun işareti dünyanın farklı noktalarından gelen doğal afet ve iklim krizi haberleri. Öte yandan, teknolojinin insanı bir yandan ürküten bir yandan coşkuya sürükleyen hızı ve olanakları olmadan yeni bir dünya hayal etmek de imkânsız. Görünen o ki, paradigmatik bir kırılımin eşiğinde, doğa

ve teknoloji ile kurmaya çalışacağımız yenilikçi ilişki üzerinden üretim ve kullanım alışkanlarımızı sorgulamak doğru bir zaman gibi görünüyor.

Konunun bir ucu, en kanıksadığımız malzemelerden betonun üretim ve kullanım yöntem ve biçimlerini gezegende olup biten tüm bu zihinsel dönüşümden ayrı düşünmemek. Diğer ucu ise, gündelik hayatımızın ta kendisi.

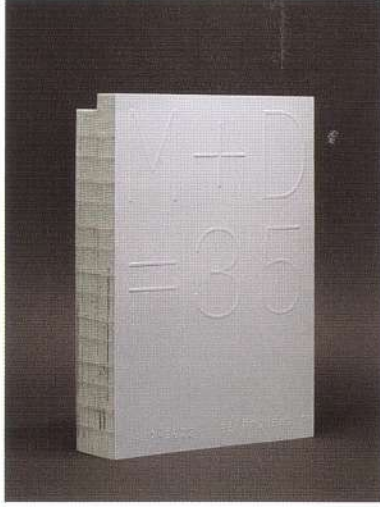
Gezegendeki zihinsel dönüşümün yanısıra toplumsal bir dönüşüm geçirdiğimiz de su götürmez. Bu değişimi iyiye evriltmek, tüm farklılıklarımız ve zenginliklerimizle, insanlar ve diğer canlılarla bir arada nasıl var olabileceğimizin, birlikte kamusal alanın alternatiflerini nasıl mekânsallaştırabileceğimizin de arayışı içinde olmak durumundayız.

Bu yılki Yapı Tasarım Yarışması da “Kamusal Alanda Bir Arada” derken tam da bu meseleleri konu ediniyor; bir arada nasıl var oluruz ve var olurken mekânlarımızı kurduğumuz en alışlageldik malzemenin imkânlarını, dünyanın doğa ve teknoloji odaklı zihinsel dönüşümünün izinde nasıl yeniden tarifleriz?

M+D=35: 1987-2022 PROJELER

Yazar: Metin Kılıç, Dürrin Süer • b. kitap • 2023 •
Türkçe, İngilizce • Karton Kapak • 864 sayfa •
18x25 ve 17x24 cm

Metin Kılıç ve Dürrin Süer yönetimindeki M artı D Mimarlık ofisinin üretimlerini belgeleyen "M+D=35: 1987-2022 PROJELER" kitabı, Binat Mimarlık Medya Grubu bünyesindeki b. kitap'tan çıktı. Deniz Güner, 1987'den 2022'ye birlikte geçirilen 35 yılın belgesi olan kitabın editörlüğünü üstlenirken Erdem Erten, Celal Abdi Güzer, Suha Özkan gibi alanında öne çıkan isimlerin yazılarına da yer veriliyor. Metinler, Türkçe ve İngilizce olarak çift dilde okurla buluşurken kitabın grafik dili ve tasarımı ise Umut Altıntaş imzası taşıyor.

Çizgilerle Türkiye'de Modern İç Mekân

Derleyen: Umut Şumnu • b. kitap • 2023 • Türkçe •
Mat kuşe, Soft touch Selofanlı Kapak • 88 sayfa •
21 x 21 cm

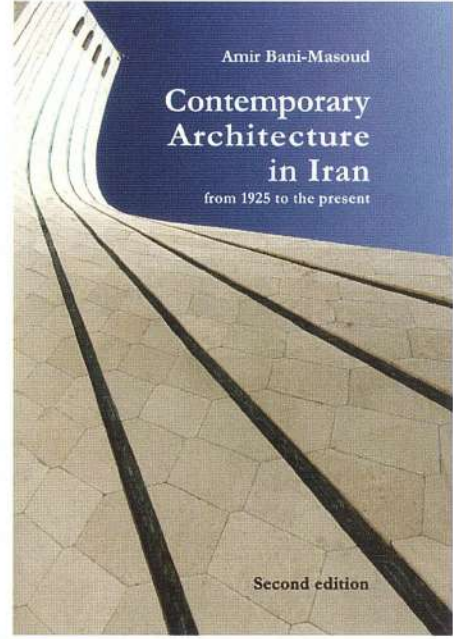
Modern iç mekânın Türkiye bağlamındaki serüvenini kurumlar, yapılar, aktörler, temsiller ve nesnelere üzerinden belgelemeyi amaçlayan bir çalışma olan "Çizgilerle Türkiye'de Modern İç Mekân", b. kitap etiketiyle raflarda yerini aldı.

Tarihsel kapsamı, Geç Osmanlı döneminde Sanayi-i Nefise Mektebi'nde Dâhili Tezyinat Bölümü'nün açılmasından 1976 yılında TMMOB İçmimarlar Odası'nın kurulmasına kadar olan dönemi kapsayan kitapta; Hande Atmaca, Gülnur Ballice, Efsun Ekenyazıcı Güney, Deniz Hasırcı, Deniz Avcı Hosanlı, Ebru Karabağ, Hande Tulum Okur, Selim Sertel Öztürk, Gökçeçim Savaşır, Melis Örnekoğlu Selçuk, Umut Şumnu, Güliz Öktem Taşdemir ve Zeynep Tuna Ultav'ın yazılarına Ahmet Aslan'ın her bir yazı için yaptığı çizimler eşlik ediyor. Grafik tasarımı Özlem Ölçer, uygulaması ise Gül Dönmez imzası taşıyan kitabın ilk baskısı PETRA The Flooring Co.'nun katkılarıyla gerçekleştirildi.

Contemporary Architecture in Iran: from 1925 to the present

Yazar: Amir Bani-Masoud • Bağımsız Yayın • 2020 •
İngilizce • Karton Kapak • 234 sayfa • 17x 24,5 cm

Amir Bani-Masoud'un kaleme aldığı *Contemporary Architecture in Iran: from 1925 to the present* (İran'da Çağdaş Mimarlık: 1925'ten Günümüze), İran'ın 1920'lerin ortalarındaki modernleşme sürecinden günümüze, ülkedeki çağdaş mimarlığın tarihini sunmayı amaçlıyor. İran'da daha iyi bir topluma yönelik umutların yeni mimari formlarla nasıl bağlantılı hale geldiğini araştıran kitap, mimarlık mesleğinin yükselişi ve İran'daki inşaat endüstrisinin dönüşümü gibi faktörlerin, ülkedeki modernist mimariyi nasıl temellendirdiğini tartışıyor. Kitap aynı zamanda mimarlığın İran'daki siyasi ve toplumsal gelişmelerle yakınlaşmasını da inceliyor.

Yedi bölüme ayrılan kitapta; ilk bölüm, İran'da modernizmin filizlenmesine yol açan faktörleri ve yeniliğin merkezi Tahran'ı incelerken ikinci bölüm, siyasi bir yaklaşım olarak milliyetçiliğin İran mimarisinde nasıl yeni bir üslubun gelişmesine yol açtığını değerlendiriyor. Üçüncü bölüm, yeni form ve tekniklerin ortaya konulduğu İran mimarisinin modernleşmesini incelerken dördüncü bölüm, İran'ın modernist dokusunun önemli bir unsuru olan modern ev ile İran akademik mimarisi arasındaki ilişkiye bakıyor. Metropol'deki konutlara odaklanan beşinci bölüm, 1970'lerde ortaya çıkan ilk çok bloklu yüksek katlı konut kompleksi projelerini tartışıyor. Altıncı bölüm, Uluslararası Üslup, Yüksek Modernizm ve Modern Bölgeselcilik gibi üç olguyla ele alarak İran Mimarlığı'nın güncel durumuna bir bakış sunuyor. Kitabın son bölümü ise 1979 devriminden sonraki İran mimarisine odaklanıyor.